

ב' עצות לבוא לידי קיום כל המצוות

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל (א, א)

בספה"ק **"נועם אלימלך"** (ד"ה עוד בפסוק הנ"ל) איתא לבאר, שנרמז בכאן עצה לעם ה' איך יתנהגו לבוא אל אמיתות עבודת ה' ב"ה. כי הטעם על מה שאנו אומרים קודם כל עבודתנו ותפילותינו 'לשם יחוד וכו' בשם כל ישראל', והכוונה - היות שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וא"כ האין יכול לעשות איזה דבר קדושה באברינו, כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה ונפגם אותו האבר, ואין יכול להשרות עליו קדושת העובדא ההוא.

ומבאר הרה"ק הרבי ר' אלימלך ב' עצות לזה: עצה אחת, שכולל עצמו בכללות ישראל - כי יש עולם הנקרא 'כל ישראל', והעולם ההוא שלם בלי שום פגם, כי הכללות ישראל הם הצדיקים, כמ"ש "ועמך כולם צדיקים", ואפילו שבפרטית יש חוטאים, אבל

א. ומענין השראת קדושת המצוות על איברי האדם מובא ב"חתם סופר" (דרשות, שבת שובה תקצ"ח בד"ה משחז"ל) לבאר טעם אמירת בברכה שלפני כל מצוה 'אשר קדשנו במצוותיו', מצוותיו לשון רבים, כי כל מצוה איננה אלא אבר אחד מרמ"ח איברי התורה, או גיד אחד משם"ה גידים, ובעושה מצוה אחת כאילו מקריב אבר אחד להקב"ה וכאומר רגלה של זו עולה, אבל אין זה נאה להקריב לשמים רק אבר אחד, על כן בכל מצוה ומצוה מקבל עליו כל התורה, דע"י קדושת אבר אחד פשטה קדושה בכולה, ע"כ תקנו חז"ל מתיקוני הברכות שלא לברך על מצוה יחידית הלז שהוא עושה עתה, אלא מברך על כל התורה בכלל ועל מצוה זו בפרט, וכך הוא אומר 'אשר קדשנו במצוותיו' היינו כל התורה - וציוונו בפרט להניח תפילין וכדו' עיי"ש.

כללות ישראל הם תמיד קיימים בקדושתם ואין שטן ואין פגע רע חלילה, וזהו נקרא אדם קדמון. ועוד יש עצה, היות ששורש כל החטאים באים מכח עץ הדעת, שנתקללה האדם בל"ט קללות ומהם בא הזוהמה לאדם, אבל כשאדם שומר שבת כהלכתו בל"ט מלאכות, מתקן הל"ט קללות, ואז יפרדו ממנו כל הקליפות, וזהו הטעם "כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו" אפי' בפגם הכי גדול של ע"ז.

וזה שרמז להם משה רבינו שמסר לבני ישראל עצות הללו באמרותיו הטהורים: 'אלה הדברים' - בו נרמז שמירת שבת, אל"ה רומז לל"ט מלאכות (שבת ע.). אל"ה בגימ' ל"ו, דברים ל' רבים - הוא שתים, ה' של הדברים הוא עוד אחת, בא לחשבון של ל"ט. וזהו, 'אלה הדברים אשר דבר משה' - העצה של שבת, דיבר משה 'אל כל ישראל' - היינו בנוסף להעצה של 'כל ישראל', לכלול עצמו בכללות ישראל.

*

בדורנו אנו, ראינו דוגמא למתנהג במידה זו של לכלול עצמו בכל עת יחד עם כללות ישראל, היה זה הרה"צ **רבי יודא'לע זי"ע** מדז'יקוב, ודכירנא משנותיו האחרונות וכן נהג משך כל ימיו, שלפני כל עובדא היה אומר ומשנן 'בשם כל ישראל'. ושמעתי ממקורביו שכמ"פ שמעו ממנו אומר 'בשם כל

ב. ובספר "חרדים" (פרק ע"ג) מבאר מאמר זה, שלכאז' שמירת שבת הוא חיוב מן התורה, ולמה יש בו דבר גדול הזה של כפרת עוונות, ומבאר שענין 'זירוז היתר' הוא המכפר, היינו מה שמוסיף בגדרים וסייגים ומכבד את השבת וכדו' זהו המכפר.

ישראל - על דעת נועם אלימלך פרשת דברים', והכוונה למאמר זה. וגם נשמע פעם ממנו שאומר 'בשם כל ישראל - ובשם די נאנאש'ע יודן', ואמר נימוקו, שאלו היהודים בעת שקיימו מצוות לא היה להם שום מחשבה של פניה, ואפילו מחשבת 'קרבת אלקים' לא היה להם, אך ורק לעשות נחת רוח להבורא ית"ש.

*

ובענין לבוא לידי קיום מצוות ע"י לכלול עצמו עם כל ישראל, מובא מהרה"ק מאפטא זי"ע (בספר "ילקוט אוהב ישראל", פרשת וישלח ד"ה אי' במדרש) לבאר מאמז"ל במדרש "לעתידי לבוא יבוא עשו בטליתו ויעקב בבגדו, ויען עשו ויאמר ליעקב או אני עמך לגן עדן, או אתה עמי לגיהנום, ויען יעקב ויאמר לעשו: הלא אני אהבתיך ואתה שנאתני", ע"כ.

והמדרש הזה כולו מקשה, (א) לכאוף היה צריך להיות להיפך שעשו יבוא בבגדו ויעקב בטליתו; (ב) מה הביאור בדברי עשו שיעקב יבוא עמו לגיהנום או ילך הוא עמו לגן עדן, הלא על כל אחד ללכת למקום שהוא שייך; (ג) מה השיב לו יעקב שהוא אהב את עשו ועשו שונא אותו. ומבאר ע"פ דברי הגמרא (סנהדרין קיא.) ריש לקיש אומר אפילו מי שקיים כל התורה ורק חיסר מצוה אחת רואה פני גיהנום, ורבי יוחנן אומר אפילו לא קיים רק מצוה אחת אינו רואה פני גיהנום¹. וחכמי הקבלה מבארים (תיקו"ז תי' ע)

ג. אלו דברי הגמרא: כתיב (ישעי' ה, יד) "לכן הרחיבה שאול נפשה - ופערה פיה לבלי חוק" היינו שהרחיב השאול ופותחת פיה לקבל למי שאינו מקיים 'חוק', היינו המצוות. ומבאר ריש לקיש ו'פערה פיה לבלי חק' - היינו למי שמשייר אפילו חק אחד - ומפרש"י: אפילו משייר מצוה אחת מלשמרה נידון בגיהנום. אמר לו רבי יוחנן: לא ניחה למאריהו דאמרת להו הכי. ופירש"י: אין הקב"ה רוצה שתהא דן את ישראל כל כך לכף חובה - וחולק רבי יוחנן ואומר, אפי' לא למד רק חק אחד כבר אינו נכנס לגיהנום - ופערה פיה לבלי חוק, היינו כשאין לו שום מצוה, בלי חוק ממש, אז נידון

שענין הגלגולים הוא בשביל שכל אחד ואחד מישראל מחויב לקיים כל התרי"ג מצוות, ובסיבה זו יתגלגל אדם פעמים רבות כדי שיקיים כל התרי"ג מצוות. ובשביל זה תקנו לומר בשעת עשיית כל מצוה 'בשם כל ישראל', וא"כ כל אחד ואחד מישראל יש לו חלק בקיום המצוה של חברו.

ועפ"ז יבואר המדרש על נכון, כי יעקב אבינו לא קיים מצוות כיבוד אב בכ"ב שנה שפירש ממנו, ועשו היה מקיים כיבוד אב. וזהו שאמר המדרש: 'לעתידי לבוא יבוא עשו בטליתו' - כי מהמצוה של כיבוד אב שקיים עשה לו מלאך מליץ הנקרא טלית - חלוקא דרבנן, כידוע שמכל מצוה שעושה האדם נעשה לו למעלה 'חלוקא דרבנן'. ובמצוה זו 'בא יעקב בבגדו' מלשון בגידה, שבגד בזה המצוה משך כ"ב שנה.

וזה אומרו: 'ויען עשו ויאמר ליעקב' - ממה נפשך, מה אתה סובר, אם כמאן דאמר שאפילו קיים כל התורה רק חיסר מצוה אחת רואה פני גיהנום, א"כ אתה עמי לגיהנום, שאתה חסרת מצוות כיבוד אב. ואם אתה סובר כמאן דאמר אפילו לא קיים רק מצוה אחת אינו רואה פני גיהנום, א"כ גם אני לגן עדן, שהרי קיימתי מצוות כיבוד אב.

וע"ז משיב לו יעקב: לעולם אני סובר כמאן דאמר שאפילו לא חיסר רק מצוה אחת נכנס לגיהנום, אבל לי לא חסר אף מצוה אחת אפי' המצוה של כיבוד אב, כי 'אני אהבתיך' - וכללתי עצמי עמך, ובשביל זה יש לי חלק במצוות כיבוד אב שלך, ויש לי גן עדן. 'אך אתה שנאתני' - ואין לך שום חלק בהמצוות שלי, תלך אתה לדרכך לגיהנום, ע"כ.

בגיהנום, ואם כבר עשה מצוה אחת אינו רואה פני גיהנום, ע"כ דברי הגמרא. ובספה"ק מבואר בארוכה לבאר דברי הגמרא הללו.

עניני שבת חזון

בעת שיושבין על הארץ עכל"ק. ומובן ע"פ דברי המהרש"ם, שכל כמה שתפילתו יותר בגדר 'תפלה לעני' ונובע מלב נשבר, מתקבלת ביותר רצון למעלה.

*

עוד אפשר לבאר בע"ה בדברי הרה"ק מסטרעליסק זי"ע על מעלת "שבת חזון" שמסוגלת לקבלת התפילות מכל השנה, ע"פ דברי ה"קדושת לוי" שמבאר (איכה, בד"ה כל המתאבל) דברי הגמרא (תענית ל:) "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה", שלכאו' 'זכה' היה לו לומר ולא 'זוכה ורואה' לשן הוה. ומבאר, שכוחות האדם נמשך אחרי המחשבה, בזה שהאדם חושב נמשך כל עצמות האדם (כידוע מהבעש"ט הק' זי"ע). ונמצא כאשר האדם חושב בקדושה ומתאבל על ירושלים, א"כ הוא זוכה מלשון זיכון, שמזדכך ורואה עתה בשמחתה קצת, דהיינו שמשיג קצת משמחת ירושלים איך יהיה לעתיד, ע"כ.

ובענין זה של השגה מעין דלעתיד בימי האבילות על החורבן מבאר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע עוד יותר במקום אחר, והוא ע"פ המובא בכתבי הגה"ח רבי הלל מפאריטש זצ"ל (מגדולי תלמידי הרה"ק רבי דוב בער מליובאוויטש זצ"ל ואח"כ הסתופף אצל חתנו הרה"ק ה"צמח צדק" זצ"ל), שמביא על ענין שבת חזון, ששמע מאביו שסיפר, ששמע מפ"ק של הרב מבארדיטשוב זי"ע בעת היותו בק"ק ברה"ן בשבת חזון, וביאר טעם קריאת שמו של השבת "שבת חזון", שלכאו' חזון הוא רק לשון ההתחלה של ההפטורה, וביאר בדרך משל לאב שהיה לו בן יקר ותפר לו מלבוש יקר להתלבש בו, ומצד שלא נזהר הבן באותו הבגד קרע אותו לכמה קרעים. ושוב תפר לו אביו בגד, וג"כ קרעהו, אז תפר בפעם שלישי לבוש חדש ולא נתנו לו, רק הראה לו זאת לעיתים ידועים, ואמר לו שאם יתנהג בדרך הישר יקבל את הבגד ללבוש, וזאת בכדי שיתרגל להתנהג בהתאם למלבוש

מעלת התפילה בשבת חזון ובתשעה באב

בספר "תכלת מרדכי" להמהרש"ם מברעז'אן זצ"ל על תהלים מבאר הכתוב (קטז, א) "אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני וגו' ובימי אקרא", מבאר ע"פ דאי' בזוה"ק (שמות) "ותצפנהו שלשה ירחים" - אלו שלשה חדשים 'תמוז' 'אב' ו'טבת' שהם חדשים של עשו ודינא קשיא שרי בעלמא וכו', ונודע דלעתיד יתהפכו אלו החדשים לששון ויהיו חדשים שלנו. ומבאר הכתוב בתהלים (קב, א) "תפילה לעני כי יעטוף", ומבאר בזוה"ק (בראשית כג:) שתפילת העני בעת צר לו מעטפת את כל התפילות להעלותם ברצון [והסיבה לכך כי תפלותיו נובעים מלב נשבר]. וכן תפילת ישראל בימי המצרים שמתפללים בלב נשבר מתקבלת ברצון יותר מכל השנה. כמו ששמעתי בשם הרה"ק רבי אורי מסטרעליסק זי"ע שאמר, שהתפילה שבשבת חזון צריך ליזהר בזה בכוונה, כי הוא מעלה את כל התפילות של השנה, מטעם הנזכר לעיל שהוא בבחי' תפילה לעני.

נמצא, שתפילותנו מתקבלות בימים אלו יותר לרצון, אבל זמן זה הוא בחדשים ששייך לעשו הרשע, ומבקשים להשי"ת להרם קרן ישראל, וכבר נזכה שחדשים אלו יתהפכו לששון, ויהיו גם חדשים אלו שלנו, וזהו, "אהבתי כי ישמע ה' קולי תחנוני", אהבתי שהשי"ת מקבל תפילותינו, אבל ממשיך לבקש "כי הטה אזני לי ובימי אקרא" - שזמן זו של הטיית אזנו לשמוע תפילותנו - יהיו 'בימי' - שכבר תרום קרנו והחדשים האלו יהיו בימינו ולא בימי עשו, ע"כ.

*

ובדברים אלו אפשר להוסיף ולבאר מאמרו של הרה"ק מהר"פ מקאריץ זי"ע, (אמרי פנחס השלם, תשעה באב אות שפ"א) וזל"ק: "שאם יחסר לאדם איזה דבר, עת טוב הוא להתפלל ולבקש מהשי"ת על זה בתשעה באב

זה שלא יקרענו, וכשיהיה מוכן יקבלו. והנמשל הוא: שהשי"ת בנה את שתי בתי מקדשות ונחרבו בעווה"ר, ובית המקדש השלישי על תילה בנויה בשמי מעל, ובשבת חזון לקראת ת"ב שהוא זמן לעורר את ישראל לשוב ולזכות לגאולתם, מראים לכל אחד ואחד את המקדש דלעתיד מרחוק, וזהו 'שבת חזון' מלשון מחזה, בשבת זו זוכים לראות את ביהמ"ק השלישי שיתעורר האדם לשוב אל ה' ולזכות כבר לגאולה השלימה, ע"כ.

היוצא מדברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שבשבת חזון ות"ב הוא זמן שאפשר לאדם לבוא לבחי' של מעין דלעתיד, ולהרגיש ולראות את המקדש השלישי.

ולפ"ז נראה לומר בע"ה, על ענין קבלת התפילות בשבת חזון, ע"פ דברי הגמרא (ב"מ נט.) א"ר אלעזר מיום שנחרב ביהמ"ק ננעלו שערי תפילה שנאמר (איכה ג, ח) 'גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי', וביאר המהרש"א (ח"א, בד"ה מיום) שהביהמ"ק הוא השער להכניס התפילות כדכתיב "והתפללו אליך דרך ארצם", וכשחרב ביהמ"ק ננעל השער, כמו מלך בשר ודם שכועס על עבדיו וסוגר עליהם שערי חצירו. וצריכים הרבה תפילה ורחמים רבים שיפתח מנעול השער. אם שאפשר גם בימינו לפעול בתפילה, אבל העבודה קשה יותר, ועיקר תפילותינו צריכה להיות על פתיחת שערי המקדש. ומרמז בדברי הכתוב 'גם כי אזעק ואשוע שתם תפילתי', שתם מלשון פתיחה, כמו 'שתום העין' דכתיב אצל בלעם, שעינו אחת היתה נקורה והמקום היה פתוח, וזהו, גם כי אזעק ואשוע - שהאדם מתפלל להשי"ת ואינו נענה סתם בתפילה, כי 'שתם תפילתי' - שעיקר תפילתנו צריכה להיות על 'שתם' שיפתחו שערי תפילה לקבלת התפילות, ע"כ.

נמצא שחורבן בית המקדש גרם שננעלו שערי תפילה, דבר המקשה על קבלת התפילות בימי גלותנו. אבל לפי דברי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע הרי בשבת חזון זוכים למחזה לראות את ביהמ"ק של מעלה, א"כ הרי המקדש לפניו, וא"כ שערי התפילות פתוחין לנגדו כי הביהמ"ק הוא השער לקבלת התפילות, ובזה מובן

שפיר דברי הרה"ק מסטרעליסק זי"ע, ששבת חזון הוא זמן קבלת התפילות.

וגם מובן דברי הרה"ק מקאריץ זי"ע שגם יום ת"ב בשעת הישיבה על הארץ הוא עת רצון, כי כל המתאבל על ירושלים זוכה כבר להרגיש מעתה מעין המקדש דלעתיד, שנכלל בזה גם ענין פתיחת שערי תפילה.

*

ובענין התפילה של ת"ב, מובא בכתבי הרה"צ רבי **מנחם דוד (מענדיל) חודורוב זצ"ל** מארה"ב, ששהה פעם אצל דודו הרה"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע ביום תשעה באב⁷. וכה כותב בזכרונותיו:

"מה ששרד בלבי, תפילה אחת שבדרך כלל הוא חרישית, עצובה, בלא בגדי שבת, אף בלא טלית ותפילין, והוא תפילת שחרית בת"ב, והאזנתי לפסוקד"ז ולברכת **יוצר, אש להבה, אולי כשיבנה ביהמ"ק במהרה בימינו נזכה שוב לשמוע תפילה כזאת ביום זה!**" ע"כ⁸.

היוצא מכל אלו הדברים את חשיבות הימים בכלל, ובפרט את מעלת התפילה בימים נמוכים אלו.

ד. רבי **מענדיל זצ"ל** היה בנו של רבי **מרדכי חודורוב זצ"ל** (בן רבי חיים יהודה מאיר שהיה חתן הרה"ק רבי דוד מטולנא זי"ע) חתנו של האמרי ברוך זצ"ל, אביו של ה"אהבת ישראל" זצ"ל. אחרי השואה היגר לארה"ב.

ה. אגב, בענין ת"ב אצל ה"אהבת ישראל" זי"ע יש לציין על מנהגו שהיה מחזר ביום זה שישחטו עוף (לצורך חולה וכדו'), כי רצה מאוד לקיים מצות 'כיסוי הדם', והיה לו בזה עסק גדול, ופעם אמר טעמים ונימוקים, אבל הבינו שאת סודו לא גילה.

נדבת הרה"ח ר' שמואל יוסף ליפשיץ הי"ו
לונדון יצ"ו
לעילוי נשמת אביו, הרה"ח ר' יעקב מאיר
בן הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל
יצאה נשמתו בטהרה, בפניא דמעלי שבתא
י"א מנחם אב תשע"א לפ"ק
ת.נ.צ.ב.ה.

לקבל הגליין או ליטול חלק בהוצאות
לזכות את הרבים ניתן לפנות:
bhagan111@gmail.com
להארות והערות ניתן לפנות: 0548449360
או לפקס: 074.701.2640